

OBSAH

Poděkování	7
Úvod	9
Romové a Sintové vs. „cikáni“: historické bádání, historičtí aktéři a současné politiky identity	11
Vymezení tématu, stav bádání a výchozí pozice	15
Konceptualizace: biopolitika, morální panika, rezistence a orientalismus	24
Výběr pramenů a regionální záběr práce	38
Kapitola 1:	
Mezi habsburským dědictvím a republikánským posláním. Politika proticikánských opatření v českých zemích a v Československu (1873–1927)	43
Pronásledování „cikánů“ v Předlitavsku	44
Moderní a demokratické „řešení cikánské otázky“ po vzniku Československa	53
Občanství druhé kategorie jako prostředek „boje proti vrozenému nomadismu“	62
Kapitola 2:	
„Cikánská evidence“ a občanství druhé kategorie	73
Československá kriminologie a „zločinci z povolání“	74
„Metla venkova“: kriminologický obraz i policejní režim kontroly a dohledu	80
Sčítání, seznamy a registry „cikánů“	90
„Potulní“ a „domněle usedlí“: praxe legislativní kategorie	93
„Cikáni“ – nebezpečná populace	99
Strategie a taktiky rezistence	104
„Biologie cikánů“: od populace k „rase“	113
Kapitola 3:	
Rasizace „cikánství“ a kočovní živnostníci	121
Návrh zákona o kočovních živnostech: mezi nástrojem k omezení konkurence a prostředkem chudinské péče	123
„Poctiví živnostníci“ a „řádní občané“: obranné strategie kočovních živnostníků	127
Cizinci obchodníci, anebo „cizozemští cikáni“?	133
Mezi tradicí a neloajální konkurencí: romská řemesla a živnosti na Slovensku a Podkarpatské Rusi	137
Kapitola 4:	
„Cikánství“ před soudem. Kriminalita, násilí a spravedlnost v liberálnědemokratickém národním státě	143
„Méněcenní degeneráti“, či „zločinci z povolání“?	145

„Běžte chytat raději zloděje a né mě!“ Násilí a „cikáni“ v soudnictví meziválečného Československa	151
„Ako cigáni sa vôbec chovajú“: Praktiky zvýrazňující „cikánství“ a obranné strategie	155
Kontury holého života: protiromské násilí před soudem	164
Kapitola 5:	
Regulace „cikánství“ v regionech: odlišné režimy proticikánské politiky	171
„Udržování pořádku“ v Pobedimi	173
„Čištění“ jižních Čech	188
„Usmíření se s přítomností cikánského elementu.“ Přemísťování osad na Košicku	201
Kapitola 6:	
Československá civilizační mise: „cikáni“ mezi asimilací, segregací a etnoemancipací	217
„Cikánská škola“ v Užhorodu jako výstavní skříň československé administrativy na Podkarpatské Rusi	220
Následovníci „užhorodského experimentu“	242
„Míšení“ a násilná asimilace v českých zemích	251
„Mise“ českých lékařů, policistů a úředníků v Košicích	262
Kapitola 7:	
Proměny „cikánské otázky“ v době politických zlomů: od Československa 30. let k počáteční fázi Protektorátu Čechy a Morava	277
Kriminologie mezi politikou a profesní příslušností	279
Revize zákona „o potulných cikánech“: internační fantazie a uprchlíci v době hospodářské krize i ohrožení státu	289
„Nutno i cikány zařadit nebo vyřadit.“ Situace uprchlíků a úvahy o internaci v době českého autoritativního režimu	307
Nucená asimilace, anebo izolace? „Cikáni“ ve střetu pragmatismu a „očisty“	325
Závěr	353
Liberální demokracie, národní stát a vyloučení	353
Epilog: kontinuity a diskontinuity	361
Zdroje	369
Prameny	369
Noviny a časopisy	371
Dobové publikace a články, edice pramenů a digitalizované dokumenty	372
Publikované paměti a svědectví pamětníků	374
Sekundární literatura	374
Seznam zkratk	392
Seznam vyobrazení	393
Summary	396
Rejstřík jmenný	398
Rejstřík místní	402